

● Свято

● Слово

● Ми і світ

● News про вуз

● Круглий стіл

● Славетні імена

● Ювілей

● Історія університету в іменах

3 Дні працівника освіти!

Вчити – значить вселяти надію.

Луї Арагон (1897–1982, французький письменник і політичний діяч)

Більшість вчителів витрачають час на питання, покликані встановити, чого учень не знає, а справжнє мистецтво постановки питання полягає в тому, щоб з'ясувати, що учень знає або здатний пізнати.

Альберт Ейнштейн (1879–1955, німецький фізик)

Зіг лікарів і вчителів зазвичай вимагають дива, але якщо диво здійснюється – ніхто не дивується.

Марія фон Едлер-Ешенбах (1830–1916, австрійська письменниця)

Виховувати людину – означає визначати долю нації.

Сіхархімапурій Іоанн (1932–1991)

Виховання дитини – це не мила забава, а завдання, що вимагає капіталовкладень – тяжких переживань, зусиль, безсонних ночей і багато, багато думок.

Януш Корчак (1878–1942, польський педагог і письменник)

Викладачам слово дане не для того, щоб присипляти свою думку, а для того, щоб будити чужу.

Засиль Ключевський (1841–1911, російський історик)

...вчителем треба народитися, а ним керує природжений талант. Погані вчитель підносить істинну, хороши вчитель її знаходить.

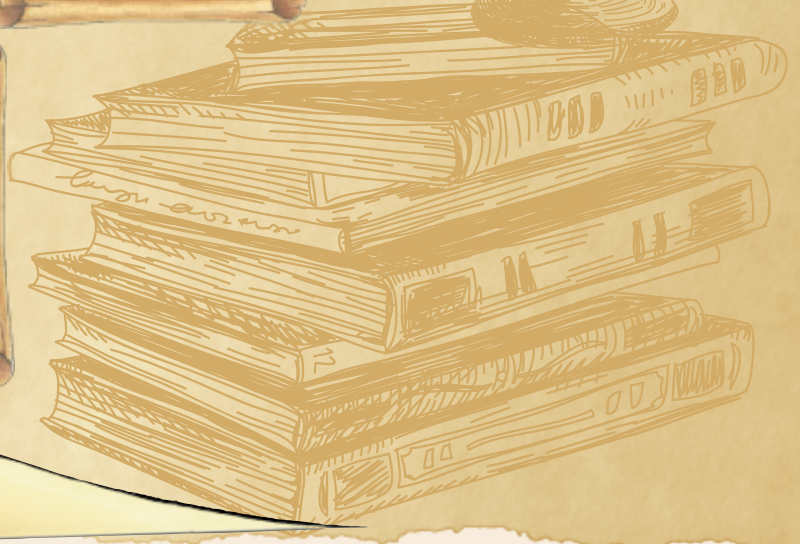
Адольф Дістерверс (1790–1866, німецький педагог)

Вчителі відкривають двері. Входи сам.

Китайська приказка

Зсолому, що необхідно знати, навчити не можна, вчитель може зробити тільки одне – вказати дорогу.

Річард Олдінатон (1892–1962)

Підсумки. Плани. Досягнення.

Шановні колеги! З першого вересня нинішнього року в Україні офіційно вступає в дію новий Закон «Про вищу освіту», в якому прописані основні засади функціонування системи вищої освіти – правові, фінансові, організаційні та інші, які спрямовані на формування інноваційної системи освіти. В Законі викладено ряд нових положень і визначень, які потрібно врахувати у подальшій діяльності. Я коротко зупинюсь на деяких із них. Перш за все слід відмітити, що Закон передбачає надання можливості університетам створювати умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу на принципах автономії та відкритості вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу.

В минулому році науково-дослідна діяльність проводилась відповідно до Програми інноваційного розвитку університету на період 2013-2015 рр. з урахуванням новітніх умов та викликів. Загалом, суттєвими якісними змінами характеризувались як управління науковою діяльністю, так і її зміст. Запровадження цілісної системи наукового менеджменту дозволило максимально використовувати можливості усіх структур, форм і методів наукової діяльності. Найбільш важливим здобутком є відновлення державного фінансування фундаментальних та прикладних тем. На сьогодні таких тем 8 з щорічним обсягом фінансування 2 млн. грн. Ще 2 млн. грн. становить міжнародне грантове фінансування, яке надалі потрібно активно розвивати. Традиційними стають перемоги у інших грантових конкурсах, зокрема Президента та Верховної Ради України.

Забезпечено зростання кількості (до 19) і підвищення якості та міжнародного статусу наукових періодичних фахових видань університету, започатковано стимулювання їх редакційних колегій. Якщо ще рік тому в КНЕУ не було жодного видання, зареєстрованого у міжнародних науково-метричних базах даних, то сьогодні 4 видання вже зареєстровані, а інші проходять процедуру реєстрації.

На фоні традиційних для нас великих масштабів публікацій (123 монографії і більше 1,5 тисячі статей) суттєво зросла їх якість, зокрема видання публікацій спільно з зарубіжними партнерами, а також суттєве зростання кількості міжнародних публікацій наших вчених у науково-метричних базах даних, насамперед у Скопусі – до 500.

Системного і впорядкованого характеру набули організація та проведення в універси-

теті міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів та круглих столів. Так, у минулому році в КНЕУ було проведено більше 20-ти подібних заходів.

Особливе місце серед них займає щорічний міжнародний форум «Наука – бізнес – освіта: стратегічне партнерство». Третій такий форум проведено у червні цього року. Його організацію вперше взяв на себе Центр корпоративних зв'язків.

Феноменальними стали успіхи наших студентських команд на міжнародному рівні. Перемога на національному конкурсі фінансових аналітиків та участь у міжнародних змаганнях у Пекіні, де наша команда зайняла третє місце, поступившись лише командам Німеччини та Канади; перемога на національному конкурсі з інвестиційних досліджень, перше місце в Європі та друге в світі на змаганнях в Атланті (США), де наша команда поступилася лише американцям; перемога на національних змаганнях та завоювання права представити нашу країну на Всесвітньому кубку в Йоганнесбурзі (Південна Африка) в жовтні цього року. Наставником цих команд є професор Л. Л. Антонюк – директор Інституту вищої освіти. Слід також відзначити перемогу студента факультету АПК Володимира Кушніра у номінації «Кращі практики і методи менеджменту» у другій міжнародній олімпіаді з менеджменту, де брали участь студенти з 15 країн світу. В подальшому пошук креативних студентів та виведення їх на національний та міжнародний рівень повинен стати важливим напрямом нашої роботи.

Досить ефективно функціонує Відділ інтелектуальної власності та трансферу технологій. За його сприяння у 2014 р. співробітниками КНЕУ було отримано 17 охоронних документів на результати наукової та науково-технічної діяльності та підготовлено 27 пакетів на реєстрацію.

Центром розробки, реалізації та супроводження інноваційних продуктів вчених, кафедр та інститутів стає Науковий парк КНЕУ (директор професор А. В. Матвійчук). У 2014-2015 навчальному році виконано 15 комерційних консалтингових аналітичних, освітніх та інформаційних контрактів на загальну суму понад 1,5 млн. грн. Зокрема, для університету було створено інформаційно-комунікаційну систему дистанційного навчання, а для банківського бізнесу завершується розробка системи аналізу кредитних ризиків. Слід зазначити, що більшість успішних наукових і конкурсних проектів безпосередньо або опосередковано реалізується у нашому Науковому парку.

У цьому навчальному році пріоритетними завданнями в організації і стимулюванні наукової роботи ми вважаємо:

- подальше нарощування обсягів державного, грантового і, особливо, корпоративного, муніципального та спонсорського фінансування;
- перехід рейтингових фахових періодичних видань на самофінансування;
- підготовку, затвердження і публікацію науково-методичних комплексів для програм доктора філософії;
- розширення участі у міжнародних дослідницьких мережах насамперед через використання ресурсу програми «Горизонт – 2020»;
- продукування, юридичне оформлення і оцінку прав інтелектуальної власності з їх відображенням у балансі університету;
- завершення формування єдиної інформаційної системи управління наукою;
- розробку Програми інноваційного розвитку університету на 2016-2018 роки.

Зрозуміло, що ключовим завданням є забезпечення якості наукової роботи, її відповідність кращим європейським зразкам.

Позитивно розвивалась міжнародна складова діяльності університету. Впродовж останнього навчального року було укладено 10 між-

народних угод про співробітництво з відомими університетами, що знаходяться в Австрії, Естонії, Канаді, Литві, Німеччині, Польщі, Франції. На стадії завершального коригування знаходяться угоди з ВНЗ Молдови, Угорщини, Киргизії тощо.

Наш університет став активніше брати участь в Глобальних дослідницьких мережах. Найбільш ефективно зарекомендували себе такі з них: Центр Європейських досліджень (Великобританія), Асоціація професорів Моне (ЄС). Хотілося, щоб таких партнерів ставало з кожним роком більше, адже стара система розподілу ресурсів на виконання наукових робіт через академічні установи та профільні Міністерства рішуче втрачає свої колишні пріоритети. Відтак треба шукати нових партнерів та нові проекти, які передбачають надійне фінансування протягом усього періоду їх реалізації.

Протягом минулого навчального року здійснювалась реалізація п'яти грантових проектів ЄС. Наскільки мені відомо, цього року подано заявок ще на чотири проекти, у тому числі ті, що передбачають фінансування з боку потужної Європейської програми «Горизонт-2020». Втім, думається, й цього замало.

Нами заплановано проведення системи триденних тренінгів на факультетах університету з метою суттєвого розширення числа кафедр, що залучені до написання заявок на гранти та їх виконання, спираючись на існуючі і майбутні міжнародні зв'язки КНЕУ. Відтак університету потрібна суттєва модернізація міжнародних зв'язків, розроблення Стратегії інтернаціоналізації його діяльності, формування на базі існуючої структури міжнародних зв'язків Центру міжнародної академічної мобільності, який створений у нас замість Центру міжнародних зв'язків.

Закон вимагає відкритості та прозорості внутрішнього забезпечення якості освіти. Він зобов'язує регулярно оприлюднювати результати оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників навчального закладу на офіційному веб-сайті навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб.

Хочу зауважити, що з оприлюдненням результатів оцінювання не потрібно поспішати, тому що незрозуміла сама категорія оцінювання. Якщо допустити, що для студентів це оцінювання знань, а не щось інше, то в якому розрізі оцінювати творчий персонал – науково-педагогічних працівників, та за який період часу – незрозуміло. Тому без обґрунтованих методик оцінювання, доведених нам централізовано, або розроблених в університеті та схвалених Конференцією трудового колективу, оприлюднення вважаю передчасним. Напевно, слід вивчити зарубіжний досвід проведення подібної роботи. В більшості країн Європаю рейтингів чи щось подібне не може проводитись без згоди осіб, що підлягають рейтингуванню.

Важливим розділом Закону є 14-й, який називається «Контроль у сфері вищої освіти», де передбачається становлення та розвиток громадського контролю. Останній вважається незаперечним правом суспільства та окремих громадян, працівників вищої освіти, осіб, що навчаються, організацій роботодавців, профспілок та інших, отримувати у порядку, встановленому законодавством, вільний доступ до інформації про прийняття рішень у сфері вищої освіти. Громадський контроль здійснюється громадськими об'єднаннями та окремими громадянами на знову ж таки принципах відкритості і прозорості по всіх аспектах діяльності університету: про зміст навчання, працевлаштування, міжнародну діяльність, фінансово-економічну діяльність, про адміністрування, стратегічне планування та інше. Тому відкритість і прозорість стає важливим елементом конкурентної боротьби на глобальному ринку освіти.

В поточному році аналітичний центр ЧЕДОС, що досліджує державну політику та суспільні процеси в сферах освіти, міграції та міського розвитку, користуючись інформацією, розміщеною на веб-сайті університету, встановив наш Індекс прозорості 50,6. Це 11-те місце серед ВНЗ України та 4-те місце серед ВНЗ м. Києва. Для нашого закладу ці показники не є достатніми.

Враховуючи складність проблеми забезпечення прозорості не тільки по університету, а також по факультетах та іншим структурним підрозділам, вважаю доцільним розроблення інструкції (чи рекомендації) по наповненості сайту університету необхідною інформацією для забезпечення прозорості та, якщо потрібно, обговорення відповідного питання на Вченій раді університету.

Закон передбачає значне підвищення ролі органів громадського самоврядування в управлінні університетом, в тому числі студентського самоврядування.

Адміністрація вищого навчального закладу не має права втручатися в діяльність органів студентського самоврядування, але повинна створювати належні умови для їх діяльності. Ми не втручалися в діяльність нашого органу студентського самоврядування – Студентської академічної ради. Остання активно працювала весь період своєї діяльності, вивчала думку студентів по різних напрямках організації навчального процесу та якості навчання. Висновки, які нам надавалися, інколи були неприємні, інколи неочікувані, але це є думка студентів, її потрібно вивчати та враховувати.

Хочу відзначити деяку односторонність в діяльності ради. Їхні дослідження стосувалися в основному діяльності викладачів, а про студентів ні слова. Вважаю, що нова академічна рада, вибори якої відбудуться в жовтні цього року, врахе цей недолік. Нагальним також являється створення органів студентського самоврядування у гуртожитках. Там також існує ряд проблем, які потрібно вирішувати на громадському рівні.

Закон передбачає суттєві зміни функцій Вченої ради університету щодо обрання на посади. Якщо раніше Вчена рада обирала на посаду таємним голосуванням завідувачів кафедр і професорів, то за новим законом окрім них – деканів, доцентів, завідувача бібліотекою та керівників філій. Це значно додало роботи раді. Так, на черговому засіданні ради, яке відбулося 31 серпня, обирались 93 особи, причому чимало на альтернативній основі, переважна більшість із них доценти. У нас уже відбувалися вибори на альтернативній основі. Чим це закінчилось для Вченої ради, ви знаєте. Хто не знає, може ознайомитись з публікацією в газеті «Зеркало неділі» від 18 липня 2015 р. Тому потрібно бути особливо уважними, перш за все кафедрам та вченим радам факультетів, які висувають Вченій раді університету пропозиції щодо кандидатур претендентів для обрання на посади.

В кінці квітня цього року Кабінет Міністрів України затвердив перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Постанова набирає чинності з 1 вересня 2015 р. Всі інші постанови, що стосувалися діючого переліку спеціальностей, а їх було аж 18, втратили чинність. В цьому році по діючим спеціальностям ми приймали студентів останній раз. На наступний рік – по новим. Навколо нового переліку точилися дискусії до і після його прийняття. В Міністерстві була створена спеціальна комісія по підготовці нового переліку. Але вона так і не запрацювала. Якщо найближчим часом нічого не зміниться, нам потрібно готуватися розпочинати наступний навчальний рік по новим спеціальностям і спеціалізаціям. Принципово для нас новий перелік нічого не змінив, хіба що деякі спеціальності стануть спеціалізаціями з тим же ліцензійованим

обсягом підготовки та державним замовленням, якщо воно збережеться.

Шановні колеги! Звітний рік засвідчив, що в університеті здійснено прирощення кількісних і якісних показників у всіх сферах наукової та освітньої діяльності. Належним чином виконувалась Програма інноваційного розвитку університету на 2013-2015 роки, розроблені нові навчальні плани освітнього ступеню бакалавра та магістра із врахуванням зменшення обсягу одного кредиту до 30 годин, отримані ліцензії на відкриття двох нових спеціальностей «Безпека інформаційних та комунікаційних систем» та «Туризм», завершена підготовча робота щодо відкриття 8-ми нових магістерських та 7-ми сертифікаційних програм та інше. Підготовлено та видано більше 250 найменувань монографій, підручників, навчальних та науково-методичних посібників, розпочали роботу ряд нових навчально-тренувальних центрів, кількість яких на сьогодні складає 12 і продовжує збільшуватись. Традиційний огляд кафедр засвідчив, що в університеті досягнуті позитивні результати по впровадженню інноваційних навчальних технологій під час лекційних та семінарських занять, в тому числі і на заочній формі навчання, де почали проводити міжпредметні тренінги, запровадили новий порядок контролю самостійної роботи, збільшили кількість контактних занять та інше. В університеті прийнятий новий Статут, розроблені чи оновлені ряд положень, що регулюють наукову, науково-педагогічну та інші види діяльності університету.

Результати літньої екзаменаційної сесії нинішнього навчального року підтвердили тенденцію щорічного зниження показників

абсолютної успішності майже на 4% в порівнянні з минулим роком, але якість навчання майже на всіх факультетах покращилась. Кращі, ніж в минулому році, результати державних іспитів та захистів магістерських робіт. Збільшилась кількість дипломів з відзнакою, бакалаврів – на 3%, магістрів – на 2%. Були інші позитивні результати, але є і недоліки. Тому кафедрам та вченим радам факультетів, які будуть розглядати ці питання, потрібно зробити відповідні висновки. Але є одна проблема, яка потребує постійної уваги – це вдосконалення тематики дипломних робіт та вимог до їх змісту.

В минулому році фінансово-господарська діяльність була непростюю. Надійшло 211,4 млн. грн., або на 19,2 млн. грн. менше, ніж в минулому році, що було передбачуваним. Незважаючи на значне зменшення надходжень від платних освітніх послуг, а також підвищення тарифів на комунальні платежі, вдалося зберегти позитивну динаміку розвитку та виконати зобов'язання як соціального спрямування, так і побутового характеру. Складне становище склалося у розвитку матеріально-технічної бази університету. Згідно з бюджетним кодексом України розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та проводять видатки тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами.

Протягом 2014-2015 років наше Міністерство не доводить кошторисних призначень на здійснення капітальних видатків. Виходячи з цього, не існує можливості поповнювати бібліотечний фонд, проводити капітальні ремонти, купувати об'єкти основних засобів – комп'ютери, меблі та інше. Окрім цього з 1 січня 2015 року Наказом

Міністерства фінансів України введені вартісні обмеження щодо придбання предметів довгострокового користування та обладнання в розмірі, що не перевищує 2500 грн. без ПДВ, що унеможливило придбання згаданих вище об'єктів основних засобів, враховуючи сучасні ринкові ціни. На початку року уряд обіцяв прийняти постанову, яка вивільняє власні кошти ВНЗ від казначейського контролю. Але Постанова досі не прийнята. Якщо нічого не відбудеться, нам потрібно ввести жорсткі міри по приведенню протягом року до нормативного рівня чисельності персоналу, не приймаючи на роботу нових працівників, а вакансії, що виникають, заповнювати за рахунок зверхнормативної чисельності. Ми не повною мірою використовуємо можливості участі наших випускників у розвитку рідної альма-матер. В зарубіжних ВНЗ така діяльність випускників являється найбільш престижною. Нам потрібно почати здійснювати роботу з випускниками починаючи уже з цього року, адже із 10 тис. менеджерів, які очолюють провідні українські компанії, 731 наш випускник. Цей показник майже вдвічі вищий, ніж у таких відомих ВНЗ, як Політехнічний інститут, Київський національний університет імені Тараса Шевченка та інших. Тому було б нерозумно не скористатись такою нагодою. Але які не були б доходи, соціальні зобов'язання перед колективом в наступному році ми виконаємо.

Що стосується цього року, то гроші на відпускні та оздоровчі уже в банкоматах, інші виплати по трудовим угодам, погодинна оплата та інші будуть здійснені у вересні-жовтні цього року.

Про роботу приймальної комісії. Цього року абітурієнтами було подано 21328 заяв, в цілому на 1,2% більше, ніж в минулому році. На

денну форму навчання 20741 заява, або на 4,6% більше, ніж в минулому році. Від випускників коледжів надійшло 1024 заяви, що на 7,7% більше, ніж в минулому році. Це свідчить про зростання престижу нашого навчального закладу у вищій освіті. По кількості поданих заяв ми знаходимося на 8 місці в Україні. Попереду багатопрофільні львівські виші та 4 київських. На заочну форму навчання подано 549 заяв, що на 54% менше, ніж в 2014 році. На денну магістратуру подано 1380 заяв, що на 33% менше, ніж в минулому році. Зараховано в магістратуру 924, в тому числі 635 за державним замовленням. Зменшення кількості заяв в магістратуру можна пояснити тим, що більшість бакалаврів уже працюють і, напевно, будуть вступати на заочну форму навчання. Всього в університет прийнято 3120 осіб, із них біля половини для поновлення на навчання за кошти фізичних і юридичних осіб.

Приймальна комісія працювала чітко, організовано. Хочу висловити подяку за проведену роботу членам приймальної комісії та відповідальному секретареві доценту Олександру Володимировичу Садовнику.

В роботі університету мали місце і ряд недоліків. Всі вони викладені і обговорені Вченою радою, яка в кінці навчального року розглядала питання про підсумки огляду кафедр у 2014-2015 н. р. Тому на них я зупинятись не буду.

Вважаю, що в новому навчальному році ми зосередимо наші зусилля на усуненні існуючих недоліків, обґрунтованні та запровадженні якісно нових напрямів створення інноваційної системи освіти.

Дякую за увагу!

Ректор, академік АПН України
А. Ф. Павленко

Ми і світ

НАВЧАТИСЬ У ФРАНЦІЇ – РЕАЛЬНО

Наприкінці навчального року наш університет підписав угоду про співробітництво з французьким університетом Сержі-Понтуаз. Університет Сержі-Понтуаз є одним із найбільших державних університетів та провідним центром навчання і наукових досліджень, який приймає близько 16 000 студентів, в тому числі 1800 іноземних студентів, зацікавлених у навчанні за кордоном протягом семестру або цілого навчального року або в отриманні ступеня.

Цей університет знаходиться в престижному передмісті Парижа – Сержі-Понтуаз, та має сім кампусів в інших містах: Дуби, Санкт-Мартін Невіл-сюр-Уаз, Аржантей, Женвільє, Сарсель і Сен-Жермен-ан-Ле.

Сучасний, розвинутий університет, створений 20 років тому, відноситься до розряду «нових університетів». Його оцінюють як інноваційний, оскільки його модель створення і розвитку відповідає сучасним вимогам суспільства та науки. Інновації ви зустрінете тут як у формі і методиці навчання, так і в науковій роботі.

Річний бюджет університету 140 млн. євро, з них 40 млн. спрямовуються на наукові дослідження. В університеті існують 22 наукові лабораторії: 8 з яких спільно співпрацюють з CNRS (Національний центр наукових досліджень), 3 лабораторії мають найвищий рейтинг (A+) згідно з AERES (Агентство по оцінюванню наукових досліджень та вищої освіти).

Університет Сержі-Понтуаз – це наукова та освітня установа, яка включає такі напрями навчання та досліджень:

- науки та технології (математика, фізика, хімія, біологія, геологія, цивільний інжиніринг, комп'ютерні науки, електричний інжиніринг);
- право (політологія, Європейська юриспруденція);
- економіка та управління (бізнес, фінанси);
- мови (китайська, англійська, німецька, японська, іспанська);
- гуманітарні та соціальні науки, мистецтво, література (історія, географія, соціологія, історія мистецтва, французька література, комунікації);
- навчальні тренінги.

Головний корпус університету Сержі-Понтуаз

Зустріч під час візиту представника університету Сержі-Понтуаз до КНЕУ

В університеті Сержі-Понтуаз пропонується навчання як англійською, так і французькою мовами. Зокрема, починаючи з третього року навчання (Лісанс 3) до четвертого року (Мастер 1), заняття проводяться англійською та французькою мовами. А п'ятий рік навчання (Мастер 2) – англійською мовою.

Окрім цього, університет Сержі-Понтуаз пропонує диплом DUFLES (університетський диплом французької мови як іноземної) студентам усіх національностей за межами Європи. Цей диплом призначений для іноземних студентів, чий рівень володіння французькою еквівалентний рівням B1 або B2 згідно з CECRL (Загальноєвропейська компетенція володіння іноземною мовою при Раді Європи). Мета цього диплому – дозволити студентам досягти і підтвердити рівень володіння французькою мовою, необхідний для отримання ступеня Майстра в університеті Сержі-Понтуаз.

Наприкінці навчання студенти отримують дипломи:

- ступінь Лісанс (присвоюється після закінчення шести семестрів (або 3 років: L1, L2, L3) вищої освіти);
- ступінь Майстра (присвоюється після закінчення чотирьох семестрів (або 2 років: M1, M2));
- ступінь Доктора (є доступно після отримання ступеня Майстра в галузі наукових досліджень, передбачає підготовку протягом 6 семестрів (3-х років)).

Тож у рамках підписаного меморандуму про партнерство та співробітництво між КНЕУ та Сержі-Понтуаз передбачається:

- обмін викладачами та адміністративними працівниками;
- обмін студентами;
- спільна науково-дослідницька діяльність;
- обмін науковими матеріалами та освітніми програмами;
- інший академічний обмін за згоди обох університетів.

Таким чином, підписання Угоди відкриває нові можливості для професорсько-викладацького складу, молодих науковців нашого університету щодо реалізації спільних наукових досліджень (що особливо важливо в умовах ратифікації програми «Горизонт 2020») та дає поштовх студентам для мобільного навчання та отримання освіти в одному із найкращих навчальних закладів Франції.

За детальною інформацією запрошуємо звертатися до Французько-Українського інституту менеджменту (ауд. 326 головного корпусу) або за електронною адресою ifum@ukr.net.

І. Л. Решетнікова, директор Французько-Українського інституту менеджменту

Підсумки літньої школи

Наприкінці серпня в передмісті м. Києва (заміський комплекс "Княжий двір") за організаційної та фінансової підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні та його керівника пані Г. Бауманн відбулася перша міжнародна літня школа "Фінансові аспекти формування низьковуглецевої економіки". Співорганізаторами заходу виступили консалтингова компанія BFSE LLC., ГО "Вільна енергія" та Наукове товариство та кафедра фінансів ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана".

В перший день з привітальним словом виступили пані Г. Бауманн та А. Гонти — голова консалтингової компанії BFSE LLC, та О. Сущенко — голова Наукового товариства, доцент кафедри фінансів ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана". У своїх промовах вони засвідчили актуальність теми літньої школи та вказали на необхідність формування низьковуглецевої економіки в Україні з урахуванням досвіду Німеччини.

Наступним доповідачем був Я. Айтце — координатор з питань енергетичної політики, політики зміни клімату та захисту навколишнього середовища Фонду Конрада Аденауера. Доповідь була присвячена питанням взаємодії фінансового ринку та ринку карбону, оскільки викиди ПГ (парникових газів) з точки зору компаній та інвесторів є привабливим активом і основою для формування наступної "бульбашки". В додаток до цього А. Гонти у своєму виступі, присвяченому питанням фінансів навколишнього середовища, визначив історичні передумови та основних науковців, які сприяли формуванню нового напрямку економічної теорії та ринку торгівлі дозволами на викиди ПГ.

Другий день роботи школи розпочався з лекції А. Гонти ("Історія становлення та основні етапи розвитку світового ринку торгівлі шкідливими

викидами") та М. Мордана (незалежний експерт з питань зміни клімату), який висвітлив особливості застосування вуглецевого податку та ринкових механізмів протидії зміні клімату, доповів про особливості операцій з моніторингу та верифікації викидів ПГ. П. Масюков (незалежний експерт з питань зміни клімату) у своєму виступі наголосив на необхідності формування інфраструктури фінансового ринку, яка дозволить ефективно функціонувати ринку торгівлі дозволами на викиди ПГ. Обидва доповідчі зазначили, що імплементація відповідних директив ЄС, які передбачені Угодою про Асоціацію між Україною та Євросоюзом, стане важливим кроком на шляху формування необхідного інструментарію для функціонування низьковуглецевої економіки.

На початку третього робочого дня школи учасники мали можливість отримати важливу інформацію стосовно особливостей формування низьковуглецевої економіки в Німеччині та Китаї від д-ра І. Довбішук, професора Університету м. Бремен (Німеччина). З метою закріплення отриманих під час лекції знань учасники школи були поділені на малі групи, в яких здійснили SWOT-аналіз процесу формування низьковуглецевої економіки в Україні. Наприкінці третього

Вітальне слово Г. Бауманн (Керівник Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні), А. Гонти (голова консалтингової компанії BFSE LLC.) та О. Сущенко (Голова Наукового товариства, доцент кафедри фінансів ДВНЗ "КНЕУ")

Професор, д-р І. Довбішук (Університет м. Бремен) організовує роботу в малих групах учасників літньої школи

робочого дня О. Сущенко у своїй доповіді висвітлив основні аспекти формування, реалізації стратегії та тактики використання фінансових інструментів, призначених для формування економіки з низьким вмістом вуглецю. В черговий раз було наголошено на необхідності імплементації відповідних нормативно-правових актів, визначених в Угоді про Асоціацію між Україною та ЄС (Додаток XXX до Угоди).

Особливості обліку дозволів на викиди ПГ знайшли своє відображення в лекції О. Любичевої, яка продемонструвала наявність численних проблем та дискусійних питань, пов'язаних з відображенням таких дозволів в балансі та інших внутрішніх документах компанії.

Четвертий день роботи школи розпочався з доповіді А. Кітури — експерта компанії EY, який розповів учасникам заходу про інституційні аспекти формування низьковуглецевої економіки та досвід компанії в реалізації пов'язаних проектів. Наступна доповідь О.

Сущенко була присвячена особливостям застосування принципів ESG (Environmental, Social and Governance) світовими компаніями, їх зв'язку з кредитним ринком та ринком похідних цінних паперів (зокрема CDS — Credit Default Swaps). Логічним завершенням робочого дня була робота над фінальними проектами, їх презентація та подальше обговорення учасниками літньої школи.

В останній день роботи літньої школи відбулося урочисте засідання за участі організаторів та учасників заходу. Під час цього засідання було висловлено готовність продовжити започатковану традицію і зустрітись наступного року в такому ж форматі. Учасники заходу отримали сертифікати про успішне закінчення літньої школи, а організатори — сертифікати подяки за проведення заходу на високому рівні.

Проведений захід продемонстрував важливість та необхідність формування економіки з низьким вмістом вуглецю в Україні, дозволив учасникам літньої школи обмінятися знаннями та досвідом, визначити необхідні інструменти та заходи, які дозволять досягти поставленої мети і знизити вміст вуглецю у виробленому суспільному продукті.

Учасники та організатори літньої школи висловили одностайну думку стосовно необхідності проведення подібного заходу на постійній основі із залученням більшого кола учасників та фахівців з різних країн світу.

До нової зустрічі в наступному році!

О. М. Сущенко, Голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана", к.е.н., доцент кафедри фінансів

Круглий стіл

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В День захисту навколишнього середовища, який відзначається кожного року під егідою ООН (5 червня), в стінах КНЕУ ім. В. Гетьмана проведено круглий стіл, метою якого було обговорення актуальних проблем в сфері освіти для сталого розвитку, розробка необхідних рішень, спрямованих на активізацію взаємодії університетів та бізнесу задля реалізації концепції сталого розвитку.

Захід проводився за ініціативи Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених КНЕУ ім. В. Гетьмана, компанії KPMG, Київського національного університету ім. Т. Шевченка та МБО "ІЦ "Зелене досьє". Участь у роботі круглого столу взяли також представники представництва ПРООН в Україні, Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства, Центру соціокультурного проектування Міжнародного товариства прав людини, інших організацій.

Доповіді учасників круглого столу були представлені в рамках трьох тематичних блоків:

1. Міжнародні тенденції у сфері освіти для сталого розвитку.
2. Інтеграція концепції сталого розвитку до навчальних програм університетів.
3. Практичні аспекти взаємодії університетів та бізнесу з метою реалізації принципів сталого розвитку.

У своїх доповідях учасники заходу продемонстрували важливість участі університетів в реалізації концепції сталого розвитку, висвітлили досвід реалізації університетами глобальних завдань у Балтійському макро-регіоні (на прикладі Baltic Sea Region ESD Network, BSRESN), розкрили екологічні аспекти реалізації концепції сталого розвитку. Окрім цього було показано роль та місце освіти в інтересах сталого розвитку

в системі післядипломної освіти, продемонстровано практичні результати взаємодії університетів та бізнесу з метою реалізації принципів концепції сталого розвитку.

Про роботу Environmental Finance School на базі КНЕУ ім. В. Гетьмана розповідає Андрій Гонти (BFSE LLC)

На фото учасники круглого столу "Освіта для сталого розвитку", 5 червня 2015 року, КНЕУ

Результати заслуханих доповідей учасників Круглого столу та подальше їх обговорення продемонстрували важливість запропонованої теми зустрічі, надали новий поштовх для обговорення перспектив розвитку освіти та пропагування ідей сталого розвитку. З огляду на необхідність здійснення конкретних кроків, спрямованих на створення сучасної системи освіти з урахуванням всіх аспектів концепції сталого розвитку, учасники заходу визначили за доцільне врахувати останні тенденції в даній сфері, наголосили на важливості використання іноземного досвіду в процесі реформування існуючих навчальних курсів та запровадження новітніх напрямків підготовки спеціалістів економічного та інших напрямків підготовки.

Учасники Круглого столу, з огляду на зроблені висновки, визначили перелік заходів, необхідний для стимулювання розвитку освіти в сфері сталого розвитку:

1) рекомендувати вищим навчальним закладам запровадити напрямки підготовки, які б забезпечували формування спеціалістів, необхідних для формування ринку торгівлі шкідливими викидами за економічними, технічними спеціальностями;

2) створити платформу (сторінку в соціальних мережах) для активізації обговорення актуальних проблем в сфері освіти для сталого розвитку;

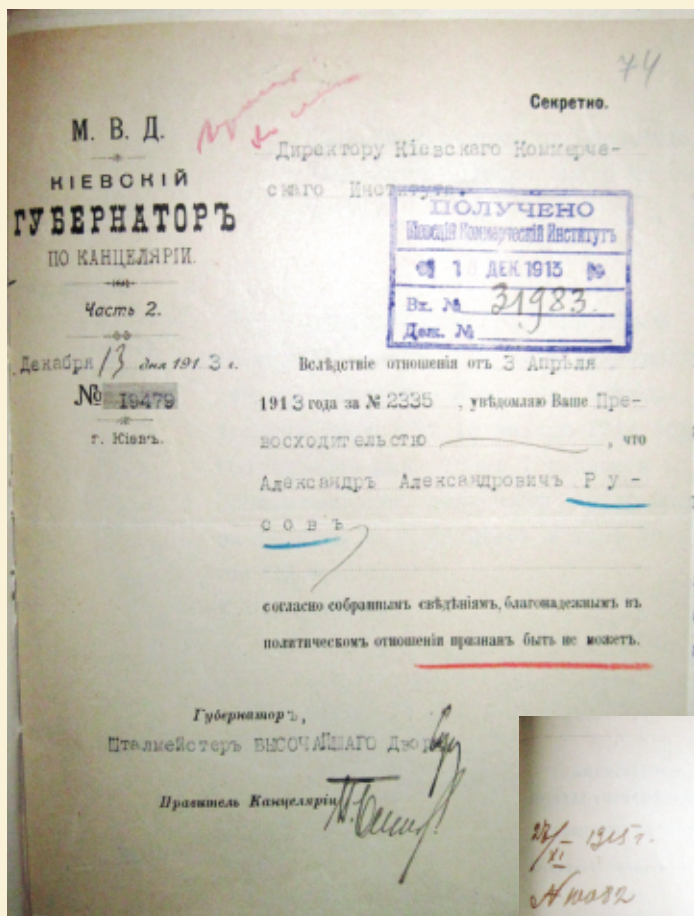
3) ініціювати проведення серії круглих столів з метою продовження обговорення проблем і питань, які будуть актуальними протягом наступних років в зазначеній сфері.

Результати роботи круглого столу були презентовані в рамках роботи III Міжнародного бізнес-форуму "Наука — бізнес — освіта: стратегічне партнерство", який відбувся 11 червня в конференц-залі головного корпусу КНЕУ ім. В. Гетьмана (пр-т Перемоги, 54/1).

З огляду на бажання учасників круглого столу продовжувати співпрацю у сфері освіти для сталого розвитку, 8 червня було створено інформаційну платформу "Education for Sustainable Development". Метою цього ресурсу буде координація взаємодії представників різних університетів, представників бізнесу та громадських організацій з метою реалізації принципів сталого розвитку шляхом проведення серії круглих столів, воркшопів та реалізації практичних проектів.

Приєднатися до інформаційної платформи можна за посиланням: <https://www.facebook.com/groups/EducationSDevelopment/>
Зробимо нашу планету кращою!!!

О. М. Сущенко, Голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана", к.е.н., доцент кафедри фінансів

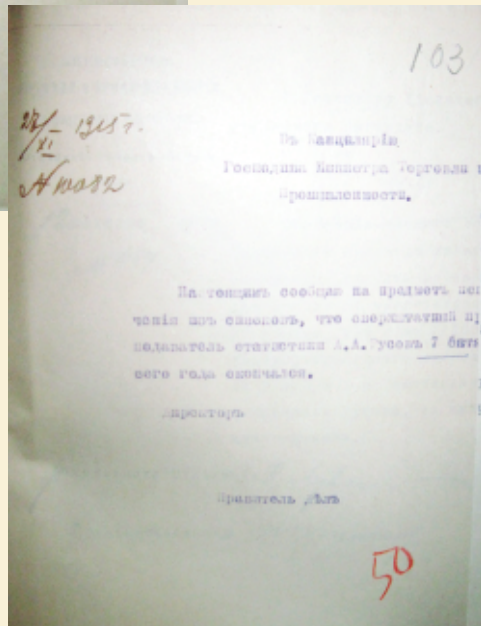
Донесення поліції про те, що О. О. Русов «неблагонадійним в політичному відношенні» (грудень 1913 р.)

О. О. Русов був задіяний і в інших складових життя інституту. Так, у 1909 р. при інституті було засновано власний періодичний друкований орган — «Відомості Київського комерційного інституту» і О. О. Русов став їх першим і незмінним редактором до своєї смерті.

Зрештою, особлива роль О. О. Русова в житті Київського комерційного інституту і водночас зворотній зв'язок виявились і в тому, що він був чи не єдиним (поряд зі ще одним українцем, який повернувся до України з Петербургу — Л. М. Яснопольським) професором цього ВНЗ у дореволюційний період, котрий не був сумісником, а викладав лише у Київському комерційному інституті. Навіть засновник і керівник цього навчального закладу М. В. Довнар-Запольський

мав основним місцем праці Університет св. Володимира. До того ж Русов для праці в інституті переїхав до Києва з Петербургу.

Зазначу, що керівництво інституту в особі М. В. Довнар-Запольського високо оцінювало роботу О. О. Русова. Аби підтримати О. О. Русова матеріально, враховуючи скромний бюджет вченого, йому було призначено підвищений оклад по інституту. Почасти це можна розглядати і як компенсацію за відмову Міністерства торгівлі та промисловості затвердити Русова на посаді професора інституту. Справа з наданням Русову посади штатного професора показала з однієї сторони — збереження репресивної політики російської влади щодо опозиційних діячів і водночас засвідчу-

Повідомлення канцелярії інституту про смерть Русова

вала опозиційність Русова щодо офіційної влади. Так, у прикладеному до справи про його призначення професором записки з поліції було зазначено, що Русов «згідно зібраних даних благонадійним у політичному відношенні визнаним бути не може». А з іншої — показала наявність в середовищі викладацького корпусу Київського комерційного інституту духу корпоративної культури й солідарності (оскільки за збереження Русова у штаті інституту ратував не лише Довнар-Запольський, але й інші професори). А дана обставина може бути застосована для досліджень професорської культури у інших, старіших вітчизняних ВНЗ того періоду. Так, Довнар-Запольський повідомляв Міністерство торгівлі та промисловості, що побори «неблагонадійності» Русова останній «завоював собі почесну славу своїми зразковими роботами» і що «як людина досить похилого віку, О. О. Русов більше цікавився наукою, аніж політичними рухами». При цьому весь час, допоки тяглась справа із перезатвердження Русова на посаді викладача інституту (а це тривало з 1911 по 1913 р.), Русов продовжував працювати в Київському комерційному інституті, що було б неможливо без згоди керівництва цього вишу.

Так само М. В. Довнар-Запольський підтримав обрання дружини О. О. Русова Софії Федорівни навесні 1909 р. викладачем французької мови в інституті, що мало зміцнити матеріальне становище родини Русових після переїзду з Петербургу до Києва. З листа-подяки С. Ф. Русової на адресу М. В. Довнар-Запольського підтверджується вирішальна роль останнього у цій справі. Зрештою, Учебний комітет інституту 7 травня 1909 р. обрав С. Ф. Русову викладачем французької мови. Однак Учебний відділ Міністерства торгівлі та промисловості 8 березня 1910 р. відкинув цю кандидатуру, про що і повідомив керівництво Київського комерційного інституту. Проте С. Ф. Русова все ж таки змогла викладати французьку мову в інституті з осені 1909 р. до весни 1910 р. (завдяки бюрократичній тяганині), на що вказує і фігурування її прізвища серед списків осіб викладацького складу інституту за цей період.

Аналогічно і після смерті О. О. Русова керівництво Київського комерційного інституту не полишило його родину своєю увагою. Зокрема, Піклувальна рада Київського комерційного інституту організувала похорони покійного у Володимирському соборі Києва у день його поховання і повідомила про це громадськість міста через київські газети. При цьому в газеті «Київська думка» у повідомленні про смерть О. О. Русова було зазначено, що численні телеграми співчуття «на російській та українській мовах» надходять як до родини покійного, так і

до Київського комерційного інституту; а в телеграмі від Наукового товариства імені Тараса Шевченка висловлено «глибокий сум з приводу смерті дорогого, доброго, благородного і світлого українського діяча і патріота». Також екстрене засідання Піклувальної ради інституту 18 жовтня 1915 р. було спеціально присвячене справі «матеріального забезпечення сім'ї покійного», наслідком чого стала постанова про асигнування на цю ціль 2000 руб. Окрім цього, члени Піклувальної ради Л. І. Бродський та С. С. Могильовцев надали пожертви (по 500 руб. кожний) родині покійного, а також було порушено клопотання перед Міністерством торгівлі та промисловості про «одноразову допомогу на користь родини О. О. Русова».

Наостанок варто зазначити і те, що викладання статистики у Київському комерційному інституті по смерті О. О. Русова перебрав А. І. Ярошевич, що сповідував ті ж самі погляди, що й попередник, та був тісно пов'язаний із ним колом своїх наукових інтересів, а тому у цьому можна припускати і своєрідне виконання останньої волі О. О. Русова.

Отже, робота О. О. Русова у Київському комерційному інституті почалась з його повернення до України (і до певної міри прискорила її) і тривала до смерті вченого у 1915 р. Русов підходив до цієї справи широко, що засвідчується його участю у роботі управлінських структур інституту; у розробці і поданні пропозицій щодо покращення освітнього процесу в інституті; у заснуванні і налагодженні роботи статистичного кабінету; участі у роботі організації, що ставили за мету розвиток економічної освіти (Товариства піклування про вищу комерційну освіту та Київського Товариства сприяння поширенню комерційних знань). Окрім цього О. О. Русов виступив ініціатором заснування Товариства економістів та Товариства любителів соціальних знань при інституті, що сприяли науковому вивченню та нагромадженню даних з різних аспектів української історії та сучасності. Заохочував Русов і створення студентського Статистичного гуртка. З його ім'ям пов'язане і створення та видання друкованого періодичного органу Київського комерційного інституту — «Відомостей Київського комерційного інституту», редактором яких О. О. Русов був до 1915 р. Таким чином, діяльність О. О. Русова у Київському комерційному інституті була різнобічна і цілком поглинала цього українського діяча, а тому і місце Київського комерційного інституту в його житті у 1909—1915 рр. було вкрай важливим.

А. І. Чуткий, д. і. н., професор кафедри історії та теорії господарства, директор Музею історії університету

News про вуз

STREET LAW і юридичний факультет

На юридичному факультеті в КНЕУ імені Вадима Гетьмана настала нова ера життя — ніщо не стоїть на місці, вся робота кипить. Міжнародні зв'язки факультету, як один із ключових факторів підвищення рівня навчання в альма-матер, не є виключенням.

У контексті розвитку міжнародних відносин факультету 8 вересня в університеті відбулася зустріч студентів та викладачів із американським професором Джорджтаунського університету Річардом Роу. Зустріч була присвячена тематичі "Street Law" та його реалізації в усіх країнах світу. Street law — це програма, яка знайшла свій початок саме в Америці, в Джорджтаунському університеті в 1972 році. Програма була введена для того, щоб направити навички студентів юридичного факультету на практиці. Студенти відвідували вищі навчальні заклади Вашингтону і проходили просвітницьку діяльність щодо значення права та його основних базисів серед студентів інших факультетів. Це і було початком так званого "вуличного права". При цьому було помітно, що з деяким часом після започаткування такої програми кримінально-правовою ситуація почала знижуватися, а правова культура — підвищуватися.

Наразі ця програма в більш досконалому форматі розповсюд-

жена в усьому світі, що нам і показав професор в своїй презентації. Хоча її центром залишається Америка з найбільшою кількістю юридичних клінік, досвід реалізації програми "практичного права" прийняли й інші країни, серед яких: Ірландія, Японія, Росія та інші.

Зважаючи на досвід професора Роу, його методи навчання є досить сучасними. Всю аудиторію полонила жива бесіда, ініціатором якої був саме професор. Враховуючи те, що лекція проходила англійською мовою, без послуг перекладача — це додавало цікавості та акцентувало увагу всіх — кожен із нас хотів зрозуміти всю інформацію. Річард Роу показав нам, що навчання буває не тільки корисним, а ще й дуже цікавим. Навчання на курсі "street law" складається з декількох етапів, під час яких студенти діляться на групи. Кожен із них може відчути себе в ролі посадової особи різних державних органів. Професор запитував у нас, чим саме корисна подібна методика навчання, та доповнював наші відповіді своїми аргументами та поясненнями. Студентів юридичного факультету дуже зацікавило, чи є в них шанс відвідувати саме такі заняття: цікаві, інформативні, захоплюючі. Саме тому було поставлено запитання: чи можливо таку програму реалізувати і в Україні, і якщо можливо, то як це зробити? На що професор відповів: "Порахуйте, скільки буде 99+99? Кожен із вас рахував різними методами: хтось 99 множив на 2, хтось спочатку додавав 90, а потім дві дев'ятки, хтось додавав одиницю до 99, а потім решту. Тобто існує безліч методів, як це можна зробити". Його слова дали нам неабияку надію на те, що скоро на юридичних факультетах усіх українських вишів програма street law здобуде свою популярність.

Аліна Вороненко, студентка 3-го курсу юридичного факультету КНЕУ

Ювілей

Від щирого серця!

Поздоровляємо з ювілеєм нашого дорогого колегу, професора кафедри макроекономіки та державного управління Анатолія Євгеновича Никифорова з ювілеєм!

*Вам сьогодні — шістдесят!
Ну, а вік цей — просто скарб.
Ювіляр багато знає,
Досвід свій він не ховає:
Обійти як перешкоди,
Як дійти у всьому згоди;
В двадцять — тільки про це мріють,
В тридцять — думають, що вміють,
В сорок — це підозрівають,
Твердо знають — в шістдесят!*

Від усього серця бажаємо Вам нових професійних звершень, миру, щастя, здоров'я, родинного затишку.

Колектив кафедри макроекономіки та державного управління

Дорогами до прекрасного

Газета культурологічного клубу КНЕУ

Прекрасне не потребує доказів

ВОЛЬТЕР

Історія університету в іменах

СКАРБИ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ

«Наука з плином часу втрачає свої досягнення, і знову стихійно до них приходять» — це слова видатного українського вченого Володимира Вернадського.

Якщо говорити про історію як науку, то вона нерідко «втрачає» цілими пластами дані про визначні події та видатних учасників цих подій на вимогу політичних керівних настанов, особистих владних амбіцій і таке інше. Під примусове забуття потрапляють наукові спадщини, що є досягненнями не тільки національної, а й світової науки. І знов-таки іноді (чи стихійно?) викреслені з офіційної історії імена повертаються з небутия, оскільки зусиллями подвижників-дослідників розшукуються не знищені, або дивом збережені скарби наукових досягнень.

В українській історії таких імен чимало, зокрема й тих, що вписані в історію нашого університету. Університетська газета «Економіст» вже не один рік висвітлює на своїх шпальтах матеріали пошуковців про видатних особистостей, гідних вдячної пам'яті нащадків, відродження заслуженої слави, висвітлення їхньої наукової спадщини, що не втратила цінності. На сторінках друкованих випусків газети, у архіві її електронної версії, а також на університетському сайті, зокрема на сторінці клубу «Дорогами до прекрасного», можна знайти чимало цікавих нарисів про колишніх випускників і викладачів видатних науковців: М. В. Довнар-Запольського, К. Г. Воблого, О. О. Русова, С. Ф. Русової, Є. Є. Слуцького, С. С. Остапенка, М. П. Василенка, Б. Г. Курца, В. В. Дубяньського, П. І. Пустохода, М. В. Птухи та інш. І навіть, якщо обмежитися тільки «до харківським» періодом історії університету, викладали відомі й видатні вчені: філософ О. Гіляров, історики П. Тихомиров, М. Бубнов, фізики П. Єрченко, М. Делоне, Г. Де-Метц, математики Д. Граве, М. Кравчук, правознавці О. Ейхельман, М. Василенко, В. Карпека, М. Мітіліно, сходознавці Т. Кезма, Б. Курц, хіміки В. Шапошников, К. Красуський, фінансист Л. Яснопольський, гігієніст-епідеміолог О. Корчак-Чепурківський, ботанік-фізіолог К. Пурієвич та ще чимало інших. Тож славетних імен, що складають окрасу альма-матер, багато — вистачить для цікавих нарисів не одного з дослідників.

Плин часу приховав деякі імена, які варто згадати:

БАЖАЄВ Володимир Гаврилович (1865-1916) —

вчений у галузі сільськогосподарської економіки і статистики, професор Київського політехнічного інституту (1903-1916), декан сільськогосподарського відділення КПІ (1906-1908). Член фінансово-економічної комісії профільного Міністерства, викладав у Народному університеті імені А. Шаянського. Член ради Київського товариства сільського господарства та сільськогосподарської промисловості. Викладав на курсах цього товариства.

1907-1916 рр. — викладав у Комерційному інституті, з 1911 р. — позаштатний ординарний професор кафедри статистики й економічної географії, член Опікунської ради. Читав на економічному відділенні курси економічної географії, сільськогосподарської економіки, сільськогосподарської статистики, сільськогосподарської політики, на комерційно-технічному відділенні — економічну географію. Завідував кабінетом економічної географії. Став одним із засновників Товариства економістів при ККІ, а також обирався його головою.

Автор 63 наукових і науково-популярних праць, а також підручників для аграрних вузів із питань аграрної економіки, статистики, кооперації, суспільної агрономії, сільськогосподарської політики, біогеографії та історії сільського господарства.

КОСИНСЬКИЙ Володимир Андрійович (1864-1938) — видатний фахівець у галузі політекономії, фінансів і економіки сільського господарства, професор, член Української Центральної Ради (1917-1918), працював над законопроектом про заснування Української Академії наук, академік УАН (1918), міністр праці Української Держави (1918). Автор ґрунтовних наукових праць у галузі суспільство-знавства, розвитку виробничих сил Росії та з аграрних питань, зокрема питань земельної заборгованості і мобілізації земельної власності.

Народився 13 серпня 1864 року в с. Дорошівка Глухівського повіту Чернігівської губернії. Середню освіту здобув у Новгород-Сіверській гімназії, яку закінчив 1883 р. У 1887 р. закінчив фізико-математичний факультет Московського університету, водночас склав

екстерном іспити за повний курс юридичних наук. Професорський стипендіат кафедри політекономії і статистики Московського університе-

ту. Працював під керівництвом О. Чупрова. Проходив стажування за кордоном (Австрія, Німеччина). Після захисту магістерської дисертації (1901) обіймав посаду ад'юнкт-професора Ризького політехнічного інституту. Розглядав питання нової ролі науки та її організації, наголошуючи на необхідності тісного зв'язку вищої технічної школи та промисловості, йому належить ідея організувати інститут земських інженерів. У 1904 р. обійняв професорську посаду в Новоросійському університеті. В 1907 р. захистив докторську дисертацію, а в 1909 р. став ординарним професором кафедри політичної економії при сільськогосподарському відділенні Київського політехнічного інституту.

У 1909-1918 рр. — професор кафедри прикладної економіки у Київському комерційному інституті, читав курс політекономії.

За часів Директорії був оголошений поза законом за роботу в гетьманському уряді, звільнений з посад і, позбавлений громадянських прав, вимушений був півроку переховуватись. Згодом за клопотаннями видатних учених А. Кримського та В. Вернадського вже інший український уряд повернув права й надав дозвіл викладання у КПІ. Українська академія вирішила відрядити позаштатного академіка В. А. Косинського до Кам'янець-Подільського для читання лекцій та економічних досліджень в інституті народної освіти.

З 1921 року — в еміграції, проживав і викладав у вищих навчальних закладах Варшави, Праги, у Подєбрадах (Чехословаччина). Від 1928 року — професор кафедри політичної економії Латвійського університету (Рига).

ОРЖЕНЦЬКИЙ Роман Михайлович (1863-1923) — учений-економіст, статистик, професор,

академік УАН (1919), голова соціального відділу УАН. Створив у 1920 році Київське Товариство економістів як центр наукової економічної думки, де співпрацювали найвідоміші українські вчені того часу.

Народився в Житомирі в польській сім'ї, що належала до старовинного дворянського роду. Початкову освіту здобував у гімназіях м. Херсону та м. Одеси (закінчив у 1879 р. зі срібною медаллю). Вступив до Київського університету Св. Володимира на медичний факультет. Прослухавши 2 курси перевівся на юридичний факультет. Після року навчання на юрфаку пере-

вівся до Імператорського Новоросійського університету м. Одеси.

По закінченні університету працював в Одесі, поєднуючи держслужбу з викладанням у навчальних закладах. Отримав посаду приват-доцента університету, також викладав у комерційній школі та школі торгового мореплавства. Магістерську дисертацію «Учение о ценности у канонистов и классиков» захистив у 1887 році. Наукові труди цього періоду: «Полезность и цена. Политико-экономический очерк», «Пособие к элементарному изучению политэкономии» (1900), «Учение об экономическом явлении. Введение в теорию ценности» (1903), «Основные законы ценности и их практическое значение» (1904) та інші. В одеський період життя здобув широку відомого наукового авторитету та визнання як кваліфікованого викладача політичної економії, до того учений був удостоєний державних нагород і срібної медалі на пам'ять про правління Імператора Олександра III та ордена Св. Станіслава III ступеня.

З кінця 1906 р. працював у Демидовському юридичному ліцеї в Ярославлі, викладав дисципліни «Політична економія» та «Наука про фінанси», крім того, активно займався дослідженнями в галузі статистики. І вже з наступного року особистим клопотанням ввів новий курс «Статистика» та факультатив «Загальна методологія», до того власноруч організував статистико-економічний кабінет. Докторську дисертацію на тему «Сводные признаки» захистив 1912 р. у Петербурзькому університеті. В подальшому працював у державних установах Москви й Петербурга, переважно статистичних.

З 1919 р. проживав в Україні, успішно поєднуючи наукову й викладацьку роботу. В Києві працював директором Інституту економічної кон'юнктури, в організованому ним Київському Товаристві економістів, а також у комісіях УАН. Користувався надзвичайною повагою та авторитетом серед дійсних членів УАН, був видатною постаттю поміж академіками. Попри невелику тривалість київського періоду, він визнаний дуже плідним у житті ученого. Результатами його роботи в галузі статистичних досліджень в цей період стали «Підручник математичної статистики» (1914) та «Елементарна теорія статистичних величин і розрахунків» (1921).

Наприкінці 1919 р. був обраний професором кафедри політичної економії Київського комерційного інституту, завідував кабінетом економічної географії. В 1921 р. виконував обов'язки завідувача кафедри економічної географії. Впродовж 5 місяців 1919-1920 рр. був ректором КІНГУ.

З кінця 1922 р. недовгий час працював у ЦСУ м. Харкова, прийняв запрошення на посаду професора Національного Варшавського університету. В Польщі загинув у 1923 році як випадкова жертва терористичного акту, що стався у корпусі університету.

КІСТЯКІВСЬКИЙ Богдан Олександрович (1868-1920) — філософ права, соціолог, правознавець, публіцист, громадський діяч, сенатор і член Адміністративного генерального суду Української Держави (1918), член юридичної комісії для громадянства, член Українського Наукового Товариства, один з організаторів і розробник Статуту української академії, академік УАН (1919) і голова постійних комісій для вивчення соціального питання та для вивчення звичаєвого права, комісії для вивчення історії західно-руського та українського права, правни-

Початок. Продовження на стор. 8

чо-термінологічної комісії та інших установ. Автор наукових трудів з методології соціальних наук, загальної теорії права та державного права, писав статті на політичні теми, обороняв правопорядок і демократичні принципи.

Представник роду, що дав українській науці кількох видатних учених, народився у Києві в сім'ї професора університету Св. Володимира Олександра Федоровича Кістяківського, юриста, криміналіста і керівника українського національного руху. Під час навчання в київській гімназії організував гурток «Саморозвиток», де вивчали заборонену українську мову та літературу, за що й був виключений з гімназії. Испити на атестат зрілості складав екстерном 1888 р. у Рівненській Олександрійській гімназії. Того ж року вступив до Київського університету на історико-філософський факультет. На початку 1890 р. був відратований за спілкування й переписку з М. Драгомановим, лідером українського національного руху,

збереження й розповсюдження забороненої літератури й організацію підпільних гуртків. Перевісив до Харківського університету, але також був виключений за участь у студентських виступах. У серпні 1890 р. вступив на юридичний факультет Дерптського (Тарту) університету, прилучається до гуртка петербурзьких марксистів на чолі з П. Струве. Перекладає на українську мову соціал-демократичну літературу, організовує марксистські гуртки. У вересні 1892 р. знов арешт і виключення з університету. В січні 1895 року виїхав за кордон. Навчався в Берлінському університеті на філософському факультеті, потім у Паризькому, у 1897 р. вже у Страсбурзькому. По закінченні навчання 1898 р. захищає докторську дисертацію «Суспільство та індивідуальність», яка здобула високу оцінку німецьких філософів.

Повернувшись до Петербурга друкує в газетах статті з моральною оцінкою суспільних явищ. У 1903-1904 роках бере участь в установчому з'їзді «Союзу Освобождения», очолює разом з М. Бердяєвим та С. Булгаковим його київський відділок. Висланий із російської столиці, проживав деякий час під Києвом, потім у Німеччині, займався друком трудів М. Драгоманова. Повернувшись до Москви читав адміністративне право у Комерційному інституті та Московському університеті, а також співробітничав у наукових журналах. Невдовзі численні наукові праці принесли йому визнання, як серед філософів, так і серед правознавців. У 1917 р. захистив у Харкові дисертацію на ступінь доктора державного права. Був обраний ординарним професором спочатку Московського комерційного інституту, а через декілька днів — і Київського університету Св. Володимира. Відтоді постійно жив у Києві.

Викладав у Київському університеті, в приватному Київському юридичному інституті, а також у новоствореному Українському народному університеті (професор, декан юридичного факультету).

У 1918-1919 рр. обіймав посаду позаштатного ординарного професора кафедри адміністратив-

ного права Київського комерційного інституту.

Співпрацював з М. Василенком і В. Вернадським у здійсненні реформи вищої освіти і наукових установ в Україні. У січні 1919 р. обраний позаштатним академіком УАН по кафедрі державного адміністративного і міжнародного права, а в березні 1919 року — штатним академіком по кафедрі соціології, входив до складу Комісії та інших установ академії. Б. Кістяківському було доручено вести переговори у Ростові про умови збереження УАН. Але відповідь Денікіна була: «Української академії не существует».

1920 р. Б. Кістяківський отримав запрошення на посаду професора Катеринодарського політехнічного інституту. Це було його останнє місце роботи. Тяжко захворів, і під час операції помер.

За визнанням сучасників, Б. Кістяківський посідає визначне місце в історії світової та української філософії і політології: «В його працях ми знаходимо не лише методологічні вказівки, а й зразки їхнього пристосування до найважливіших питань про право і про державу. Особливо багато зроблено Кістяківським для виявлення культурної цінності права і пристосування його як до політичного, так і до соціального устрою... В особі Кістяківського ми маємо визначного представника наукового філософського напрямку в суспільних науках, зокрема у плані про державу, й глибокого знавця державного права».

Насамкінець варто навести фрагмент статті Богдана Кістяківського «До питання про самостійність української культури», опублікованої в журналі «Русская мысль» у 1911 р.

«Я народився в одному з найбільших, а значить, зрусифікованих міст України... походжу з дуже інтелігентної родини... до цього часу я проклинаю свою долю за те, що виховувався не в рідній школі, що в дитинстві мало слухав рідні пісні, що моєю фантазією володіли не рідні казки, що з літературою познайомився не на рідній мові і що я ріс чужий тому народові, серед якого жив, чужий моему рідному народові. Лише в юнацькі

роки я почав серйозно вивчати українську мову, познайомився з українською поезією, піснею, літературою, полюбив український театр, і вважаю, та й завжди вважав, що лише з цього часу я почав ставати особистістю, культурною людиною. Ті душевні переживання, що пов'язані з цим періодом мого життя, надзвичайно посиляли мої здатності сприймання, на мене стала справляти глибоке враження російська і європейська лірика, тоді ж я раптом зрозумів суть драми, і в мене створився зовсім новий погляд на літературу».

Стаття за підписом «Українець» була відповіддю на твердження Петра Струве, що української культури як такої — не існує, вона створюється штучно купкою інтелігентів, на відміну від російської, яка є продуктом всього історичного розвитку країни. Саме ставлення до українського питання призвело до повного ідейного розходження попри тісну співпрацю й багаторічне соратництво активних прихильників марксизму. До речі, своє ставлення Б. Кістяківський змінив і до марксизму, усвідомивши насильницьку суть теорії.

І ще одна цитата, що характеризує людину високої національної свідомості, а в умовах неспокойного сьогодення вона звучить як відповідь теперішньому російському агресору:

«...народу українському властива особлива воля чи якась містична сила, що спонукає відстоювати його самобутню національну індивідуальність. Отже, прагнення України до своєї самобутньої культури — Божа справа, то жодні земні сили його не поборюють. Всякий істинно культурний рух є вияв духу Божого у людині і тому він святий, а насилля над ним є гріх».

(Далі буде)

**Людмила Рінгіс,
голова правління клубу «Дорогами до
прекрасного», член Національної спілки
журналістів України**

ГАЛЕРЕЯ ВЧЕНИХ У МУЗЕІ ІСТОРІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Під час екскурсій до музею історії нашого університету студентів все частіше цікавлять відомі й видатні вчені, що в різні роки працювали викладачами Київського комерційного інституту, Київського інституту народного господарства, КФЕІ, КІНГУ, КНЕУ. Безумовно, можна задовольнити їхню цікавість посиланням на Інтернет, але куди зручніше слухати розповідь про наукові досягнення і при цьому бачити хоч невеликого розміру портрет науковця.

ГІЛЯРОВ Олексій Микитович (1856-1938) — український письменник, професор філософії, зав. кафедри філософії університету Св. Володимира, викладав історію філософії, вступ до філософії, психологію, логіку, педагогіку, авторський курс «Світла й радісна філософія», академік ВУАН (1922). У 1906-1924 рр. викладав у ККІ (згодом КІНГУ) «Введення у філософію» та «Історію філософії» (до виключення його дисциплін з програми вузів). В подальшому працював у ВУАН, організував «Семинар з суспільствознавства», де співпрацював з молодими філософами. На початку 30-х років критики надали йому тавро «буржуазний ідеаліст», після 1927 р. його твори не публікувалися.

ВАСИЛЕНКО Микола Прокопович (1866-1935) — український громадсько-політичний і державний діяч, історик держави і права, дійсний член НТШ (1911), один із засновників Української академії наук, академік УАН (1920), обраний Президент ВУАН (липень 1921 — лютий 1922). 1918-1924 рр. викладав право у ККІ (КІНГУ). Звільнений у зв'язку з притягненням до суду у справі КОЦД. Покарання 10 років тюрми було відмінено завдяки клопотанням наукової громадськості.

КУРЦ Борис Григорович (1885-1938) — український історик, синолог, сходознавець, педагог, учень М. Довнар-Запольського, співробітник Комісії для дослідів з історії Близького Сходу і Візантії при ВУАН (1930-1934). У 1917-1930 професор ККІ (КІНГУ), читав лекції і вів семінари з різних історичних дисциплін в т. ч. і Сходознавства. Автор історичного нариса «Київський Інститут Народного Господарства за роки 1917-1927».

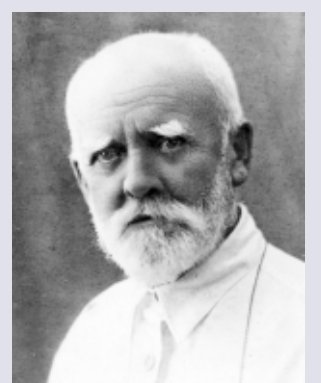
КРАВЧУК Микола Пилипович — найвизначніший український математик ХХ сторіччя, учень Д. Граве, професор (1924), академік ВУАН (1929), розробник української термінології в математиці, вчитель А. Люльки (конструктора реактивних двигунів) та С. Корольова (конструктора космічних кораблів). Праці Кравчука широко використовуються в США, Японії та інших країнах при моделюванні кібернетичної техніки. 1924 р. зарахований до складу професорів КІНГУ для читання лекцій з вищої математики на Промисловому циклі економічного факультету.

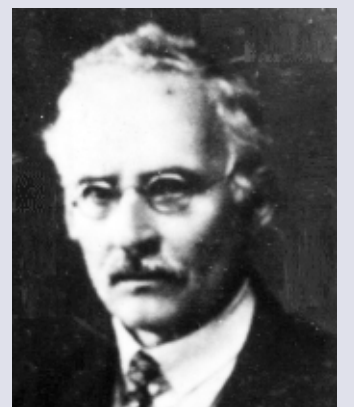
КОРЧАК-ЧЕПУРКІВСЬКИЙ Овксентій Васильович (1857-1947) — видатний учений у галузі епідеміології, санітарної статистики і соціальної гігієни, міністр УНР, проф. гігієни, академік ВУАН (1921), зав. кафедри здоров'я ВУАН (1921), секретар Президії ВУАН (1928-1934), консультант інституту демографії, консультант інституту клінічної фізіології. З 1908 р. у ККІ читав лекції та завідував кабінетом гігієни.

ПТУХА Михайло Васильович (1884-1961) — видатний статистик, демограф, засновник першого в світі інституту демографії (Київ 1919), академік УАН (1920), член-кор. АН СРСР (1943), заслужений діяч науки УРСР (1944). У ККІ — КІНГУ працював у 1918-1931 рр. штатним професором кафедри статистики.

ДЕЛОНЕ Микола Борисович (1856-1931) — вчений математик, професор КПІ, зав. кафедри теоретичної механіки. Засновник Київського товариства повітроплавання (1909). У 1908-1920 рр. у ККІ читав лекції з фізики, завідував фізичним кабінетом, керував фізичним кабинетом.

ЯСНОПОЛЬСЬКИЙ Леонід Миколайович (1873-1957) — учений-економіст, професор, академік ВУАН (1925). Працював у ККІ (згодом КІНГУ) у 1909-1930 рр. (приват-доц., професор), читав лекції, завідував семінарієм економічних і фінансових наук, а також був Головою бібліотечної комісії інституту.

